

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“

ОТЧЕТ ЗА 2023 ГОДИНА

Съдържание

1. Проблематика на звеното

1.1. Преглед на изпълнението на целите (стратегически и оперативни), оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на Института за български език в съответствие с неговата мисия и приоритети, съобразени с утвърдените през 2023 г. научни теми.....	2
1.1.1. Системно проучване и описание на граматичната структура и лексикалния състав на съвременния български книжовен език.....	3
1.1.2. Запазване и утвърждаване на българската национална идентичност като част от културното разнообразие в Европа и света.....	6
1.1.3. Разработване на електронни езикови ресурси и програмни приложения за експертна и масова употреба.....	8
1.2. Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017 – 2030 г.....	8
1.3. Полза/ефект за обществото от извършваните дейности.....	13
1.4. Взаимоотношения с други институции.....	14
1.5. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата	
1.5.1. Практически дейности, свързани с работата на национални, правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др. (относими към получаваната субсидия).....	15
1.5.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд „Научни изследвания“), програми, националната индустрия и пр. – до ТРИ най-значими проекта (заглавие на проекта, програма, по която се финансира, координатор и постигнати резултати).....	19
2. Резултати от научноизследователската дейност през 2023 г.....	21

2.1. ЕДНО най-значимо научно постижение.....	21
2.2. ЕДНО най-значимо научноприложно постижение.....	22
3. Международно научно сътрудничество.....	22
3.1. Междуакадемично сътрудничество.....	23
3.2. Международни проекти с външно финансиране.....	25
4. Участие на звеното в подготовката на специалисти.....	26
5. Иновационна дейност и анализ на нейната ефективност	
5.1. Осъществяване на съвместна иновационна дейност с външни организации и партньори, вкл. поръчана и договорирана с фирми от страната и чужбина.....	27
5.2. Извършен трансфер на технологии и/или подготовка за трансфер на технологии по договор с фирми, данни за полученото срещу това заплащане; данни за реализираните икономически резултати във фирмите (работни места, печалба, производителност, дял от новите продукти в общия обем на продажбите и т.н.).....	27
6. Стопанска дейност на звеното	
6.1. Осъществяване на съвместна стопанска дейност с външни организации и партньори (продукция, услуги и др., които не представляват научна дейност на звеното), вкл. поръчана и договорирана от фирми от страната и чужбина.....	27
6.2. Отдаване под наем на помещения и материална база.....	27
6.3. Сведения за друга стопанска дейност.....	27
7. Кратък анализ на финансовото състояние на звеното за 2023 г.....	27
8. Издателска и информационна дейност на Института за български език за 2023 г.....	28

1. Проблематика на звеното

1.1. Преглед на изпълнението на целите (стратегически и оперативни), оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети, съобразени с утвърдените научни тематики.

Институтът за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при Българската академия на науките е национален научен център за изследване и описание на българския език – на неговото съвременно състояние, история, диалектно многообразие и на връзките му с други езици.

Мисията на Института за български език включва:

- провеждане на фундаментални и научноприложни изследвания на българския език в съответствие с националните и европейските приоритети;
- изследване, описание, съхранение и популяризиране на българското езиково културноисторическо наследство;
- разработване на езикови ресурси и технологии за българския език;
- подпомагане на изучаването на българския език на всички равнища.

През 2023 г. работата на Института за български език е ориентирана към изпълнението на Стратегията и Плана за развитие на Института за български език „Проф. Любомир

Андрейчин“ при БАН (2018 – 2030)¹, които са в синхрон с актуализираната Национална стратегия за развитие на научните изследвания в Република България (2017 – 2030) (приета с Решение на Народното събрание на Република България, 2017 г.), Стратегията за развитие на Българската академия на науките (2018 – 2030) (приета с Решение на Общото събрание на БАН, 2018 г.), както и с редица национални и европейски документи, които имат отношение към обсъжданите въпроси.

През 2023 г. изследователите от Института за български език работиха общо по **19** научни проекта, утвърдени от Научния съвет на Института през 2020, 2021, 2022 и 2023 г. и финансирани от бюджетната субсидия. Темите на проектите са пряко свързани с основните приоритетни направления за изследване и развитие на Института за български език:

- Академични речници на българския език
- Теоретични езиковедски изследвания
- Езикова култура
- Езиково културноисторическо наследство на българите
- Електронни езикови ресурси и програми за тяхната обработка
- Извори за историята на българския език.

Положителната оценка, която може да се даде за дейността на Института за български език при Българската академия на науките през 2023 г., се основава на:

- сериозните научни и научноприложни резултати, отразени в публикации и цитирания в престижни научни издания;
- успешното приложение на езиковите технологии в иновативни разработки в съответствие с приоритетни направления на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България (2017 – 2030);
- активното участие в проекти на европейско и национално равнище;
- експертното обслужване на държавата и обществото;
- участието на учени в експертни международни научни организации, в програмни комитети на международни конференции, в редакционни колегии и съвети на авторитетни международни списания и др.;
- активните контакти с университети и научни институции в страната и в чужбина;
- развитието и прилагането на съвременни изследователски подходи и езикови технологии в обучението по български език.

По-долу са описани по-конкретно основните резултати от научноизследователската дейност на Института за български език в отделните направления.

1.1.1. Системно проучване и описание на граматичната структура и лексикалния състав на съвременния български книжовен език

Една от основните задачи на Института е системното проучване и описание на граматичната структура и лексикалния състав на съвременния български език.

А) Изследване на граматичната система на съвременния български книжовен език и писмената практика

През 2023 г. в рамките на работата върху съвременна академична граматика с нормативна насоченост, в която се кодифицират в пълнота граматичните норми на българския

¹<https://ibl.bas.bg/wp-content/uploads/2014/09/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-2018-%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf>

книжовен език, са обсъдени и редактирани материали от описанието на глаголните категории наклонение, залог и вид.

Б) Проучване на съвременното състояние на българската лексика и лексикографско описание на българския език

Речниците, които Институтът съставя, отговарят на нуждите на съвременното общество от качествени и професионално изработени източници на информация за значението, формите, употребата и произхода на думите в българския език.

През 2023 г. завърши работата по публикуването на т. 16 (*С – системност*) на „Речника на българския език“, който беше издаден от Издателството на БАН „Проф. Марин Дринов“ с финансовата подкрепа на Националния дарителски фонд „13 века България“:

Атанасова, Ат., Д. Благоева, Цв. Георгиева, В. Занев, Д. Колев, С. Колковска, Н. Костова, Св. Манова, Е. Петкова, Кр. Симеонова, М. Симеонова, В. Сумрова. *Речник на българския език. Т. 16 (С – системност)*. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2023. 1210 с. ISBN 978-619-245-307-7.

Беше актуализирана онлайн версията на Речника (<https://ibl.bas.bg/rbe/>) със съдържанието на т. 16, както и на издадените през 2022 г. два преработени и допълнени тома (т. 5 и т. 6). Продължи работата върху поредните токове (т. 17 и т. 18). Продължава дигитализирането на лексикалните архиви на Речника с попълване на липсващи части от буква С. Електронният архив на Речника е попълнен с нови близо 20 000 електронни документа. Съставя се ново допълнение на Изворите с лексикален материал за Речника.

През 2023 г. започна работата по „Речника на лингвистичните термини в българския език“ (част от поредицата „Терминологични речници“, съставени по обща концепция) с автори чл.-кор. М. Попова, доц. д-р Кр. Симеонова, доц. д-р Б. Попов, гл.ас. д.ф.н. В. Стойкова, гл.ас. д-р Ек. Петкова, гл.ас. д-р Р. Стоянова, д-р Адр. Христова. Бяха уточнени подобластите от езикознанието, върху които работят отделните автори. Бяха подбрани източниците за екскерпиране на материала, включително учебници, речници, енциклопедии и специализирани източници. Бяха установени термините от ядрото на всяка отделна подобласт, въз основа на които се организира знанието в конкретния дял на езикознанието.

В) Езикова култура

Кодифицирането на книжовноезиковата норма на българския език е сред основните задачи на Института за български език. За целта се анализира съвременното състояние на езика и се изработват нормативни справочници с официален характер.

През 2023 г. завърши работата по проекта „Езикова култура и езикова политика. Типология на отклоненията от правоговорните норми“, чиято цел е да се типологизират отклоненията от правоговорните норми на съвременния български книжовен език и да се идентифицират причините за затрудненията при прилагането на правоговорните правила. Извършени са изследвания върху особеностите на правоговорните норми, на тяхната кодификация, както и върху спецификата на езиковото консултиране в областта на правоговора, отклоненията от правоговорните норми и нормативните проблеми, свързани с ударението. Резултатите ще подпомогнат усвояването на правоговорните норми и подобряването на качеството на устната комуникация в публичната сфера. Развиват се и електронните ресурси за езиково консултиране, като в справочника „Езикови справки по интернет“ са въведени нови 150 езикови въпроса на потребители и към момента са публично

достъпни 2720 реални потребителски въпроса и техните отговори. Изготвен е „Мониторинг на въпросите, задавани към Службата за езикови справки за периода 2021 – 2023 г.“ и резултати от работата са представени в 12 научни публикации през годината. В рамките на проекта се провежда активна консултантска дейност чрез Службата за езикови справки и консултации (вж. 1.5.1.), както и експертна дейност за различни институции и обществени организации и дейност, свързана с квалификацията на специалисти.

Работата по проекта БЕРОН (Български езикови ресурси онлайн) – национална онлайн платформа за езикови ресурси, свързани със задължителните книжовни норми за правопис, правоговор и граматика (вж. 1.5.2.), вече е на финалния си етап.

През 2023 г. продължи и дейността по проекта „Написаното остава. Пиши правилно!“, в който участват 34 учени от Института. Проектът си поставя за цел да подкрепя правилната употреба на българския език и повишаването на грамотността и езиковата компетентност сред българите. През 2023 г. Интернет справочникът „Написаното остава. Пиши правилно!“ (електронно периодично издание на Института с научнопопулярен характер) продължи да публикува разнообразна информация по въпроси, свързани със значението, употребата, произхода и стилистичната характеристика на думите в българския език; правописа, правоговора и пунктуацията в съвременния български книжовен език; значението и употребата на новите думи и на термините в българския език; и други езикови въпроси. През 2023 г. бяха публикувани 20 езикови бележки в категорията „Лексика“, 14 – в категорията „Правопис“, 13 – в категорията „Грамматика“ и по една – в категориите „Пунктуация“ и „Правоговор“. Езиковите бележки са част и от седмична рубрика във в. „Аз-буки“. В рамките на различни инициативи по проекта са популяризирани дейността на Института за български език и създадените езикови ресурси (вж. 1.5.1.).

През годината беше издаден сборник в чест на 75-годишнината на проф. д.ф.н. Владко Мурдаров:

Александрова, Т. (съст., отг. ред.). *Да попитаме Владко Мурдаров! Текстове, посветени на 75-годишнината на езиковедата и преводача проф. д.ф.н. Владко Мурдаров.* София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2023. 472 с. e-ISBN 978-619-245-343-5.

Г) *Разработване на проблеми от областта на теорията за езика*

През 2023 г. започна работата по проекта „Теоретични въпроси на терминознанието (с оглед на приложението им в терминологичната практика)“, като през първата година беше събран материал и беше проучена специализираната литература по отделни теми, които се разработват в рамките на проекта (съответно терминологията в областта на рекламата, паронимията в терминологията, понятийно-семантични категории в терминологията, информационните технологии в терминологията и метафората в българската и руската икономическа терминология).

През 2023 г. започна и работата по проекта „Изреченският формат между синтаксис и прагматика – двусъставни, едносъставни, неразчленими и непълни изречения“. Беше направен преглед и критичен анализ на изследвания по въпроса в различните теории и парадигми, включително на понятията за предикативност, съгласуване и координация и начините на тяхната проява в структурата на двусъставното, едносъставното, неразчленимото и непълното изречение. Бяха проучени и езикови корпуси и компютърни инструменти за анотация и синтактичен анализ за целите на обработката на илюстративния материал.

През годината бяха публикувани три теоретични монографични труда и един колективен

сборник:

Георгиева, М. *Когнитивни аспекти на изречението*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2023. 144 с. ISBN 978-954-075-873-2.

Димитрова, Цв. *Българските клитики: история и настояще*. София: Институт за български език, 2023. 246 с. ISBN 978-619-908-845-6.

Симеонова, Кр. *Към въпроса за вариантността в терминологията*. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2023. 150 с. ISBN 978-619-245-288-9.

Витанова, М., А. Христова, Е. Петкова. *Студии по терминология*. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“. 132 с. ISBN 978-619-245-320-6.

1.1.2. Запазване и утвърждаване на българската национална идентичност като част от културното разнообразие в Европа и света

В Института се изследват и издават писмени езикови паметници (от 9. – 10. до 19. век), проучва се произходът на българската лексика, описва се състоянието на българските диалекти, на българската ономастична система, разработват се проблеми, свързани с взаимоотношенията между езика и културата на българския народ.

През 2023 г. бяха публикувани три монографични труда и един колективен сборник в областта на езиковото културноисторическо наследство:

Брага, Т. *Одеските дамаскини от сбирката на В. И. Григорович. Българско културноисторическо наследство. Палеография. Кодикология. Датировка*. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2023. 208 с. ISBN 978-619-245-347-3.

Керемидчиева, Сл., А. Кочева, М. Котева. *Езикът на българската кухня*. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2023. 126 с. ISBN 978-619-245-302-2 (книжно издание, финансирано по Програмата на Българската академия на науките за трудове, посветени на българската диаспора в чужбина).

Цибранска-Костова, М. *АБАГАР на Филип Станиславов от 1651 година. Наборен текст. Превод. Речник*. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2023. 247 с. ISBN 978-619-245-369-5; eISBN 978-619-245-370-1.

Китанова, М., М. Витанова, В. Мичева, Й. Кирилова, К. Мичева-Пейчева, Цв. Ангелова. *Асоциативният свят на българина*. 165 с. – Дзяло, е-списание в областта на хуманитаристиката за българистични изследвания в периода X – XXI век, год. XI, 2023, бр. 25. ISSN 1314-9067.

През 2023 г. завърши работата по проекта „Езикови ресурси от оригинални и преводни творби на Българското средновековие“ (2021 – 2023 г.), насочен към изследване на оригинални и преводни творби от различни жанрове и от различни периоди на българската езикова диахрония. Проучването по темата „Преславски лексикални маркери (втора част)“ завърши с монографията „Преславските лексикални маркери“ (139 с.), а по темата „Езикови свидетелства за българския характер на населението в Южните Родопи и Беломорието през XVI век (Ч. 3. Неврокопска каза)“ – с едноименен монографичен труд в обем от 454 с. И двата труда са обсъдени и приети за печат от Научния съвет. По темата „Молитвеник на отец Бенвенуто от Витербо, написан на народен български език от средата на 19. век за католиците в южните български земи“ беше извършен набор на текста, беше публикувана една статия и беше изнесен доклад на международен форум.

През годината завърши поредният етап (2020 – 2023 г.) от проекта „Български етимологичен речник“, в рамките на който беше изработен и комплектуван материал за IX том

в обем от 300 страници (думи с начално *x*-). В подготовения материал е застъпена богата диалектна лексика от изконен славянски и чуждоезиков произход (предимно балкански заемки от турски и гръцки). Част от думите получават за пръв път етимологично обяснение, при друга част се представят съществуващи етимологии, като се правят необходими поправки и допълнения. Участниците в проекта имат две участия в международна конференция и три публикации.

Продължи работата по проекта „Изследване на българските диалекти на различни езикови равнища“. По темата „Български диалектен кулинарен речник“ (2022 – 2024 г.) бяха съставени допълнително речникови статии за всички букви (35 стр.), а на заседания на колектива са обсъждани изработени речникови статии (156 стр.). Извършена е и обща редакция на подготовения речников материал (420 стр.). Членовете на екипа имат четири участия в национална конференция и едно участие в международен форум у нас, както и дванайсет излезли от печат публикации. В рамките на проекта започна работа и по темата „Говорът на с. Речане, Призренско (с особен оглед на морфологичната система)“ (2023 – 2025 г.). През годината са изнесени три доклада на два международни и един национален форум, като един от тях е публикуван.

През 2023 г. продължи работата по проекта „Етнокултура и национален комуникативен стил“. Изследванията по темата „Езикова личност и езиково пространство в медийния дискурс“ (септември 2020 – август 2023 г.) приключиха с подготвянето на сборник от четири студии и бюлетин с 3304 ексцерпции на примери за езикова агресия от медийния дискурс. Сборникът е приет за печат от Научния съвет. Резултати от проучванията по темата са представени в още четири публикации, едната от които е представена като доклад на международна конференция през 2023 г. Работата по темата „Когнитивни аспекти на изречението“ (юли 2020 – юли 2023 г.) завърши с подготвянето и издаването на един монографичен труд: Георгиева, М. *Когнитивни аспекти на изречението*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2023. 144 с. ISBN 978-954-07-5873-2. За периода на изпълнение се отчитат още едно участие с доклад на международна конференция у нас и осем публикации в периодични научни издания и тематични сборници.

В рамките на проекта „Етнолингвистични теоретични и приложни изследвания. Картината на света в българския език и в съпоставка с други езици“ през 2023 г. се работи по четири теми. По темата „Терминологичен речник по етнолингвистика“ (юни 2022 – юни 2025 г.) е проучвана нова теоретична литература, събран е материал за словника (корпус от около 200 терминологични единици), обсъдена е концепцията на речника. Публикувана е една тематично свързана статия. По темата „Теория и практика на аксиологичните изследвания на езика и речта в България – общочовешки универсалии и национална специфика на ценностите“ (2023 – 2025 г.) е проучвана теоретична литература и е ексцерпиран лингвистичен материал за концептите *толерантност* и *скромност*, *индивид* и *общество*, *надежда* и *милосърдие*, *мотивация* и *отзивчивост*. За всеки от концептите са подготвени и частично обработени два вида анкети – със свободен асоциативен отговор и с готов избираем отговор. Започнаха проучванията и по две нови теми: „Езикова херменевтика: езикова компетентност и когнитивна интерпретация (концептуална релативност – език)“ (септември 2023 – септември 2026 г.) и „Синкретизъм и синтаксис“ (юли 2023 – юли 2025 г.). По втората тема е изнесен доклад на международен научен форум у нас.

През годината беше отчетена работата по проекта „Български топонимен речник“ (юни 2019 – юни 2023 г.). За изтеклия период е изготвена концепция и ръководство за съставяне на ономастични речникови статии, съставен е словникът (от 6504 имена) и са изработени

речникови статии за 1348 омиа (от букви А, Б, Д, Е, Р). През 2023 г. е изнесен един доклад на международен форум, който е под печат, и са публикувани една студия и една статия по темата на проекта.

1.1.3. Разработване на електронни езикови ресурси и програмни приложения за експертна и масова употреба

През 2023 г. започна работата по тригодишния проект „Семантични ресурси и програми за обработка на езика (лексикално-семантични мрежи и езикови модели)“. Бяха проверени, поправени и допълнени синонимните множества на основните понятия в Българския уърднет (<https://dcl.bas.bg/bulnet/>) и прилежащата им лексикална и семантична информация (8509 синонимни множества). Извършена беше проверка на автоматично извлечени 5000 географски съставни имена и 800 съставни названия за събития. Направена беше проверка на автоматично приписаните флективни типове на селектираните единици и на граматичните характеристики на членовете на парадигмите и бяха класифицирани 1032 съставни лексикални единици. Подбрани бяха лексикални единици от общоупотребимата лексика, като за всяка единица се извличат автоматично колокации от Българския национален корпус чрез системата „СкечЕнджин“ (SketchEngine). Създадени бяха уебстраници с описание на български и на английски език за: Българския семантично аотиран корпус (https://dcl.bas.bg/resources_list/bulsemcor/), Българско-английския паралелен корпус със съотнесени (прости) изречения (https://dcl.bas.bg/resources_list/bulenac/) и Българския Браун корпус (https://dcl.bas.bg/resources_list/bulbrown-corpus/). Ресурсите са предоставени за свободно изтегляне с лиценз „Криейтив Комънс признание – споделяне на споделеното“ (Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International, CC BY-SA 4.0).

Продължи поддръжката на Българския езиков портал (http://ibl.bas.bg/dictionary_portal/), който предоставя достъп до: „Граматичен речник на словоформите“; синонимен, антонимен и фразеологичен речник; три речника на новите думи; тълковни речници – многотомния „Речник на българския език“ и трети том на „Речник на съвременния български книжовен език“. Може да се търси само в един или в повече от един речник, както по основна форма, така и по произволна словоформа на дадена дума или съставна дума. Резултатът се представя директно, без пренасочване към други речници.

В рамките на различни проекти продължи и работата по разширяване на: Българския уърднет (<https://dcl.bas.bg/bulnet/>); Българския национален корпус (<https://search.dcl.bas.bg/>).

1.2. Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България (2017 – 2030) – извършени дейности и постигнати резултати по конкретните приоритети

Проектите на Института се вписват в инструментите за постигане на основната цел на Националната стратегия за развитие на научните изследвания (2017 – 2030) – развитие и модернизирание на научните изследвания, като в синхрон с Националната стратегия са Стратегията за развитие на Българската академия на науките (2018 – 2030) и Стратегията и Планът за развитие на Института за български език при Българската академия на науките (2018 – 2030). Главен обект на изследователската дейност на Института за български език е езикът на българите, който има основна роля за изграждане и съхранение на българската национална идентичност. Българистичните изследвания по лексикология, история на езика, диалектология, етимология, ономастика, етнолингвистика, съпоставителните изследвания с други езици, проблемите на езиковедската теория и др. са принос към изследването на

културното разнообразие в Европа и в света, като открояват богатството и спецификата на българския език. Учените от Института интегрират в научните и научноприложните си изследвания съвременни методи и средства в областта на теоретичната и приложната лингвистика, включително при създаването на езикови ресурси и програми за обработка на езика, за да гарантират стойността на постигнатите резултати за обществото. В работата си учените от Института се стремят да осигурят видимост на постигнатите резултати (чрез публикации в международни реферирани научни издания и участия в международни конференции), включително в рамките на европейското изследователско пространство, както и да разширяват международното научно сътрудничество.

И през 2023 г. част от дейностите са свързани с **работа по проекти, финансирани от външни за БАН източници:**

– **Фонд „Научни изследвания“:** три проекта по конкурси за фундаментални научни изследвания.

През 2023 г. приключи работата по проекта „Личните имена в България в началото на ХХІ век“ с ръководител проф. д.ф.н. А. Чолева-Димитрова (КП-06-Н40/10 от 10.12.2019 г.), в рамките на който са очертани основните характеристики на модата при българските лични имена в началото на 21. век. Основен резултат от изследването е подготвената колективна монография „Българските лични имена днес“ (244 с.) с автори А. Чолева-Димитрова, Н. Данчева, М. Влахова-Ангелова, Г. Петкова. През последната година от изпълнението на проекта членовете на екипа са представили резултати от изследването си на четири международни и два национални научни форума, в седем публикации в международни и национални издания, а три публикации по проекта са под печат. Проектът е популяризиран чрез една публична лекция, изнесена в Югозападния университет „Неофит Рилски“, и медийни изяви.

Продължи работата по проекта „Обогатяване на семантичната мрежа Уърднет с концептуални фреймове“ с ръководител проф. д-р Св. Коева (КП-06-ПН49/13). През 2023 г. резултатите по автоматично приписване на семантични фреймове от Фреймнет към синонимните множества в Уърднет бяха допълнително прецизирани и надградени. Концептуалните фреймове бяха проверени, редактирани и допълнени с необходимата информация, като онези с еднакви стойности на категориалната информация бяха обединени в суперфреймове, съответстващи на семантичните фреймове от Фреймнет. Бяха проучени глаголите за емоция, за контакт, за движение, за промяна и за комуникация в български (и английски) език върху данните от Булнет, Уърднет, Фреймнет и Булфрейм. Очертана беше общата типология на изследваните глаголи, дефинирани бяха подгрупи и бяха описани основните фактори за специфициране на аргументите. Описани бяха четири модела на съответствие между семантичните фреймове на Фреймнет и концептуалните фреймове. Идентифицирани бяха компонентите на потенциално универсално знание в семантичните и концептуалните фреймове, както и езиковоспецифичните компоненти. Подготвени са за печат три статии и седем студии.

През 2023 г. започна работата по проекта „Културната идентичност на банатските българи и българската католическа книжнина“ с ръководител гл. ас. д-р М. Абаджиева (КП-16-Н 70/1 от 12.12.2022 г.). Бяха проведени теренни проучвания в Банат (в с. Стар Бешенов и гр. Винга) в периодите 16 – 20 февруари 2023 г. и 31 май – 5 юни 2023 г., в рамките на които бяха направени аудио- и видеозаписи, бяха сканирани броеве на в. „Наша глас“, беше събрана литература, беше проведено анкетно етнолингвистично проучване чрез асоциативни анкети. През февруари 2023 г. в кметството в с. Стар Бешенов беше представен проектът пред

общността на живеещите в селото банатски българи. По проекта е издадена една монография: Цибранска-Костова, М. *АБАГАР на Филип Станиславов от 1651 година. Наборен текст. Превод. Речник*. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2023. 247 с., както и 7 публикации в периодични издания и сборници. Изнесени са 5 доклада на международни форуми у нас и в чужбина. Подготвена е за печат и монографията „Книжнината на българите католици от XIX век и банатската книжнина“ с автор М. Абаджиева.

През 2023 г. беше одобрен за финансиране проектът „Онтология на предикатите за действие – лингвистично моделиране с фокус върху българския език“ с ръководител проф. д-р Св. Коева по Конкурс за фундаментални научни изследвания (договор № КП-06-Н 80/9 от 08.12.2023 г.).

– **Министерство на образованието и науката:**

Национална онлайн платформа за езикови ресурси БЕРОН. През 2023 г. продължи работата по националната онлайн платформа за езикови ресурси, свързани със задължителните книжовни норми за правопис, правоговор и граматика, БЕРОН (Български езикови ресурси онлайн), която се разработва съвместно с Института за информационни и комуникационни технологии при БАН и се финансира от МОН (Постановление № 3 на Министерския съвет от 10.01.2020 г., изм. с Постановление № 71 на Министерския съвет от 05.03.2021 г. за създаване и функциониране на Механизъм за възлагането и изпълнението на научни консултации от БАН) (Споразумение Д01-300/17.12.2021 г. между МОН и ИБЕ на БАН). Проектът БЕРОН е с изключително висока обществена значимост, тъй като е насочен към всички носители на българския език както у нас, така и в чужбина. Националната онлайн платформа за езикови ресурси с нормативен характер БЕРОН ще предоставя свободен, лесен и бърз достъп до надеждна, пълна и точна информация за правилата на българския книжовен правопис, граматика, пунктуация, правоговор, така че реализацията на проекта е от първостепенно значение за усвояването и пълноценното функциониране на официалния език във всички сфери на комуникация и за стабилността на неговите норми (вж. 1.5.2.).

Национална научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“ (2022 – 2025). В рамките на Програмата учени от различни секции в Института изпълняват 4 научни задачи по три от работните пакети. По Работен пакет 2. *Образователна дейност и обучения* се работи върху онлайн библиографска платформа „Езиковедска българистика. Библиография на българската езиковедска литература“. Създаването на библиографската платформа с възможност за автоматизирано търсене на информация във всички области на езиковедската българистика има за цел подпомагане на научноизследователската дейност на чуждестранните българисти чрез предоставяне на систематизирана актуална библиографска информация, както и създаване на по-добри условия за популяризиране на постиженията на българското езикознание в българистичните центрове в чужбина. По Работен пакет 3. *Дигитални ресурси* се изпълняват две задачи: „Дигитализиране на текстове и изследвания, свързани с историята на българския език“, чиято цел е да се насърчи работата в областта на езиковата диахрония, насочена към изследване на българския език от 15. – 19. век и други въпроси, свързани с историята на езика, и „Словник за българско-хърватски речник“ за разработване на български словник (лявата част на двуезичен речник) като основа за съставянето (в по-нататъшни етапи на работа) на първия българско-хърватски речник. Речникът ще подпомогне работата на лекторатите по български език в хърватските университети и по хърватски език в българските университети, преподаването на роден език в българските училища в Хърватия и провеждането на българистични изследвания. По Работен пакет 4. *Научни и научноприложни форуми* е работено върху изложба, посветена на

най-старите български ръкописи и на българската глаголическа писмена традиция, във връзка с 1160-годишнината от създаването на азбуката от св. Константин-Кирил Философ. Цел на задачата е популяризиране на българското културно наследство в различни области – артефакти (ръкописи, епиграфски паметници), ежедневен живот (ролята на книгата, въпроси около образованието и работата на книжовниците), език и литературни достижения на Златния век (вж. 1.5.2.).

През 2023 г. в изследователските колективи на национални и международни проекти с външно финансиране участват **35** научни сътрудници и докторанти на Института.

Дейностите в Института за български език са в съответствие със специфичните цели и дейностите към тях на Националната стратегия за развитие на научните изследвания (2017 – 2030 г.). Институтът се стреми да осигури възможности за повишаване на квалификацията на учените и за кариерното им развитие, основани на единни изисквания и обективни наукометрични показатели (Специфична цел 1, Дейности 1.1, 1.2 и 1.3). През 2023 г. в Института е проведена една процедура за академичната длъжност „професор“, две – за академичната длъжност „доцент“ и четири – за академичната длъжност „главен асистент“.

През 2023 г. в Института се проведе атестация на нехабилитираните учени за периода 01.07.2020 – 30.06.2023 г. Атестационната комисия на Института за български език излезе със становище, че атестацията е успешна и всички атестирани учени притежават капацитет и възможности да изпълняват задачите на Института. Докладът на Атестационната комисия беше одобрен от Научния съвет.

Предприемат се и мерки за разширяване на перспективите, които предоставя докторантурата като първа стъпка в научната кариера (Специфична цел 3, Дейности 3.1, 3.3), чрез включването на докторантите в разработването на научни задачи. През 2023 г. двама постдокторанти бяха бенефициенти по програмата „Млади учени и постдокторанти – 2“ (МУПД-2).

В рамките на проектите се търсят и възможности за поддържане на инфраструктурата и осигуряване на съвременни условия за научни изследвания (Специфична цел 4, Дейност 4.4). През 2023 г. в Института е закупена компютърна техника на обща стойност 22 618 лв. по проекти с външно финансиране (Фонд „Научни изследвания“ и международни проекти). Закупен е софтуер на обща стойност 3459 лв. отново по проекти с външно финансиране (Фонд „Научни изследвания“ и ННП „Българистика“).

Чрез провежданите научни изследвания Институтът се стреми да запази и утвърди позициите си на международната научна сцена по количество, качество и видимост на научната си продукция (Специфична цел 5, Дейности 5.1, 5.2), като се насърчава публикуването в авторитетни реферирани научни списания (**105** отпечатани и **3** под печат от публикациите на учени от Института за 2023 г. са в реферирани и индексирани научни издания в Web of Science, Scopus и ERIH+).

Много от учените от Института членуват в престижни национални и международни експертни научни организации (17 членства в 12 експертни научни организации: комисии към Международния комитет на славистите: Комисия по етимология, Комисия за Общославянски лингвистичен атлас, Комисия по диалектология, Комисия по компютърна обработка на ръкописи и старопечатни книги, Комисия по корпусна лингвистика, Етнолингвистична комисия, Комисия по лексикология и лексикография; Международна комисия за Европейски лингвистичен атлас (ALE); Международна комисия за Средиземноморски лингвистичен атлас (ALM); Национален център за компетентност към Европейската езикова мрежа (European

Language Grid); Съвет за езикови ресурси към инициативата „Координиране на езиковите ресурси в Европа“; Български национален комитет по балканистика).

Учени от Института са членове на 34 национални и международни научни организации: Академично сдружение „Бохемия клуб“, Асоциация на българските училища в чужбина, Асоциация на византинистите и медиевистите в България, Асоциация на лекторите по български език, литература и култура, Асоциация преподавателите на превода, Българска асоциация по компютърна лингвистика, Българско лексикографско дружество, Дружество на русистите в България, Македонски научен институт, Международно социолингвистично дружество, Мрежа за високи постижения META-NET, Съюз на учените в България, Тракийски научен институт, Фондация „Проф. д-р Максим Младенов“, Международная научноисследовательская федерация „Общественная наука“, Association of Slavists POLYSLAV, Bulgarian Artificial Intelligence Association, European Federation of National Institutions for Language, European Language Resources Coordination, European Network of e-Lexicography, Forschungsgruppe Namen, Gesellschaft für deutsche Sprache – Висбаден, Германия, Global Wordnet Association, International Federation for Information Processing, PARSing and Multiword Expressions, Pracownia Onomastyki Słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, Slavic Linguistics Society, Societas Linguistica Europaea, Special Interest Group on the Lexicon, The Association for Computational Linguistics, United Nations Group of Experts on Geographical Names – Working Group on Exonyms, Universality, diversity and idiosyncrasy in language technology, Waldemar Ceran Research Centre for the History and Culture of the Mediterranean Area and South-East Europe.

Учените от Института са членове на национални и международни редакционни колегии и редакционни съвети (съответно **24** учени в **36** издания: сп. „Български език“, сп. „Балканско езикознание“, Известия на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, сп. „Българска реч“, сп. „Македонски преглед“, сп. „Проглас“, сп. „Съвременна лингвистика“, сп. „Родопи“, сп. „Филологически форум“, сп. „Жестов език и билингвизъм“, Известия на Тракийския научен институт, Journal of Applied Linguistic and Intercultural Studies, Zeszyty Cyrilo-Methodiańskie, Rocznik Slawistyczny, Językoznawstwo, Gwary dziś, Patrologia Slavica, Україна в Централно-Східній Європі, Infotheca, Papers of BAS, Cognitive Studies | Études cognitives, Advances in Consciousness Research, Consciousness and Emotion, Lingvisticae Investigationes: International Journal of Linguistics and Language Resources, Frontiers in Psychology, Frontiers in Communication, сп. „Новоречје“, „Славянский мир в третьем тысячелетии“, сп. „Научный диалог“, Studii si cercetari lingvistice, сп. „Волинь філологічна: текст і контекст“, Слов'янський збірник, сп. „Одеска българистика“, сп. „Научен вектор на Балканите“, сп. „Сфера культуры“, „Написаното остава. Пиши правилно! Езикови бележки“).

Научноизследователската дейност на Института е свързана с националната идентичност и с проблеми от национално и обществено значение (Специфична цел 6, Дейности 6.1, 6.2). Институтът изпълнява национални и международни проекти, които отговарят на приоритетните области за иновации, като се стреми да стимулира интереса на бизнеса към инвестиции в науката (Специфична цел 8). Една от целите на Института е фокусът върху тези изследвания да се задълбочи и да се използват пълноценно възможностите на европейските програми в областта на научноизследователската и развойната дейност (Специфична цел 9, Дейност 9.1).

В рамките на научноизследователската си дейност Институтът за български език традиционно се стреми да поддържа активни връзки с образованието, бизнеса, държавните институции и обществото (Специфична цел 10). През 2023 г. за това спомогнаха дейностите в

рамките на проекта „Написаното остава. Пиши правилно!“, участието на учени от Института като научни консултанти и рецензенти в сесиите на Ученическия институт на БАН, поддържаните контакти с учители, форумът „Изследователски подходи в обучението по български език“, който се проведе за осми пореден път, лекциите и семинарните занятия във висши училища и др. Сътрудници от Института участват и в проекти към държавни институции (Дейност 10.1). Учените от Института традиционно са активни популяризатори на достиженията на научната общност (над 100 обществени изяви и 52 научнопопулярни публикации за 2023 г.) с цел повишаване на информираността на обществото за достиженията на науката и за научните аспекти на актуални проблеми (Дейност 10.2).

1.3. Полза/ефект за обществото от извършваните дейности

Консултантската, експертната и нормоподдържащата дейност на Института, осъществявана чрез многостранната работа на националната служба „Езикови справки и консултации“, е в пряка полза на обществото и подпомага работата на институциите във всички сфери: юридическа, законодателна, административна, образователна, културна, издателска, рекламна, медийна и др., включително и на институциите на Европейския съюз и на българските организации и общности в чужбина, както и на отделни граждани.

Многотомният академичен „Речник на българския език“, „Българският диалектен атлас“, „Българският етимологичен речник“, „Официалният правописен речник на българския език“, Българският уърднет, интернет справочниците „Инфолекс“ (<https://ibl.bas.bg/infolex/synonyms.php>) и „Неолекс“, Българският езиков портал (http://ibl.bas.bg/dictionary_portal/) намират широко приложение в редица хуманитарни научни направления и се използват от различни институции и граждани. Тези ресурси са насочени към потребността на обществото от актуално знание за значенията, употребата и произхода на думите в българския език, за правописните и пунктуационните правила на българския език, към които има голям обществен интерес.

Публикуваните изследвания от областта на лексикологията, историята на езика, диалектологията, етимологията, етнолингвистиката, ономастиката и др. допринасят за изясняване на въпросите за корените на славянското езиково единство и за разкриване на връзките на българския език и българския народ с други езици и народи – славянски, балкански, индоевропейски и неиндоевропейски. Поддържа се електронната библиотека „Българско езикознание“ (<http://ibl.bas.bg/informatsiya/uslugi/elektronna-biblioteka/>) с трудове на учени от Института в областта на историята на езика, етимологията и българската диалектология. Интерес привличат и Картата на диалектната делитба на българския език (https://ibl.bas.bg/nova_dialektna_karta/), Интерактивната кулинарна карта на българската езикова територия (<https://kulinar.ibl.bas.bg/>), „Дигиталният диалектен интерактивен речник за деца“ (<https://dialektizadeca.com/>), електронната монография „Мястото на българската диалектна лексика сред диалектната лексика на езиците в Европа (лингвогеографско изследване)“ и картите към нея (<http://www.lexicalgeolinguistic.org/Dialects>).

Създадените в Института езикови архиви и корпуси имат важно значение за лексикологията и лексикографията, диалектологията, историята на езика, етимологията, етнолингвистиката, ономастиката, терминологията, за славистиката, балканистиката, европеистиката, за други хуманитарни науки.

Българският национален корпус (<http://dcl.bas.bg/bulnc/>) постоянно се разширява. През 2023 г. общият брой уникални посещения на Българския национален корпус е 4633, а на Българския уърднет – 3257, като активните потребители на Българския национален корпус са

986, а на Българския уърднет – 1221.

Основната цел на проекта „Написаното остава. Пиши правилно!“ е подпомагане на българските учители и ученици за преминаване към качествено ново обучение в часовете по български език, при което учениците анализират и изследват в процеса на усвояване на знания, като развиват способностите си за творческо мислене. В рамките на проекта се разработват езикови изследователски задачи, изискващи решаването на конкретен проблем, като от определена изходна информация се достига до отговор или се съставят и проверяват лингвистични хипотези. Повечето материали се разпространяват свободно с лиценз Creative Commons Attribution 4.0. International Licence (CC BY 4.0) в Образователната платформа на Института (<https://ibl.bas.bg/moodle/course/view.php?id=2%20>). В периода от 1 януари до 17 декември 2023 г. ютюб каналът на Института за български език е придобил 293 нови абонати (общо 1873 от създаването си през март 2020 г.), като са качени 72 нови материала и са отбелязани 35 хил. гледания и 226 хил. импресии. Най-много гледания привличат диктовките по случай 24 май, както и материали върху правописа и пунктуацията на българския език.

Важен фактор за оценката на качеството на резултатите е интересът на научната общност в България и чужбина и на българското общество към публикуваните трудове – монографии, речници, атласи и др. Част от получените резултати се разпространяват под формата на електронни публикации и ресурси, корпуси, речници, езикови бази от данни, интерактивни лингвогеографски карти.

1.4. Взаимоотношения с други институции

Институтът за български език има официално подписани споразумения за сътрудничество с Катедрата по български език към Факултета по славянски филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Катедрата по български език при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, Филиала на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ в Смолян, Департамента по нова българистика при Нов български университет, Катедрата „Връзки с обществеността“ към Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“, Института за литература при БАН, Националното издателство за образование и наука „Аз-буки“, преводаческата агенция „Софита“. Подписани са и рамкови споразумения за сътрудничество с Тараклийския университет „Григорий Цамблак“, Тараклия, Молдова, с Държавния университет на Сухуми, Тбилиси, Грузия, и с Държавния университет на Батуми, Грузия, с Академията по хуманитарни науки и икономика в Лодз, Полша. Институтът за български език е член на МЕТА-НЕТ – европейска мрежа за високи постижения в областта на езиковите технологии, на Европейската езикова мрежа, както и на Европейската федерация на националните езикови институти (ЕФНЕИ).

Традиционно учени от Института за български език си сътрудничат с други звена на Българската академия на науките при разработването на научни проекти. През 2023 г. членове на Института участват в проектите: „Религиозната реторика на властта във Византийското и Балканското средновековие“, проект на Института за исторически изследвания при БАН и Института за югоизточни проучвания на Румънската академия; „Българите в Западните Балкани (100 години преди и след Ньой)“, проект на Института за исторически изследвания при БАН, финансиран по договор с Фонд „Научни изследвания“; „Социализиране на културното наследство на Балканите“ на Института за балканистика с Център по тракология при БАН.

Учени от Института са търсени партньори при изпълнението и на външни за БАН

проекти на други научни институции у нас и в чужбина. През 2023 г. четирима учени са участвали във външни за БАН научни проекти на научни организации у нас и в чужбина: Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (проект „Единна анотация на етапите в българския език“; проект „Млади учени: изследователски опити. Сп. „Филологически форум“, библиотеки „Международен филологически форум“, „Exregion“), Университета за национално и световно стопанство (проект „Преводи на правни текстове и изграждане на модерния български правен език“), Съюза на тракийските дружества в България (проект „Енциклопедия Тракия“) и др.

Признание за авторитета на Института за български език са преките контакти и съвместната работа с изследователски, културни и образователни институции и обществени организации. През 2023 г. в рамките на проекта „Написаното остава. Пиши правилно!“ и на други инициативи Институтът за български език поддържаше активните си контакти с Представителството на Европейската комисия в България, Главна дирекция „Писмени преводи“ на Европейската комисия, културните институти на редица държави, Асоциацията на учителите по български език и литература, Асоциацията на българските училища в чужбина, както и с много училища в България и в чужбина.

Продължава партньорството на Института за български език с някои медии, които поддържат специализирани рубрики по езикови проблеми (предаването „За думите“ на програма „Христо Ботев“ на БНР и рубриката „Написаното остава. Пиши правилно!“ във в. „Аз-буки“).

1.5. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата

1.5.1. Практически дейности, свързани с работата на национални, правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др. (относими към получаваната субсидия)

Службата „Езикови справки и консултации“ към Института за български език предоставя експертна помощ по въпросите на граматиката, правописа, правоговора и пунктуацията, както и по други въпроси, свързани с книжовноезиковата теория и практика. Експертите извършват консултации по телефона, на имейла ezikovispravki@ibl.bas.bg и чрез справочника „Езикови справки по интернет“ – <http://ibl.bas.bg/ezikovispravki/kategorii/> (през 2023 г. е отговорено 980 запитвания по имейла, на над 6500 запитвания по телефона и на около 1000 запитвания във Фейсбук). Поддържа се рубриката „Езикова култура“ в сп. „Български език“.

През 2023 г. в Интернет справочника „Написаното остава. Пиши правилно!“ (http://ibl.bas.bg/ezikovi_spravki/) и в едноименната ежеседмична рубрика на в. „Аз-буки“ бяха публикувани **51** материала по въпросите на българския език и езиковата култура. Институтът поддържа профила „Езикови справки“ във Фейсбук – <https://www.facebook.com/ezikovi.spravki/>, в който се публикуват материали в различни езикови рубрики: значение и употреба на думите; нови думи; фразеологизми; правописни и пунктуационни правила; богатството на българските диалекти.

Институтът осигурява писмени консултации и изработва езикови експертизи и становища, необходими за дейността на различни държавни институции, съдебната система, фирми, медии, издателски къщи, обществени организации, частни лица. Експертизите се отнасят както до правописа, правоговора и пунктуацията, така и до значението, употребата, произхода и стилистичната характеристика на думите. През 2023 г. са подготвени **14** доклада,

становища и експертизи по езикови въпроси по искане на органи на законодателната, изпълнителната, съдебната и местната власт и държавни и общински органи (Комисията по образованието и науката на Народното събрание на Република България, Министерството на образованието и науката, Министерството на земеделието, храните и горите, Общинския съвет – Карлово), за Европейската федерация на националните езикови институти (ЕФНЕИ), както и за други организации.

Учени от Института са членове на различни експертни комисии към Министерството на образованието и науката за разработване на инструментариума за националното външно оценяване и държавния зрелостен изпит по български език и литература. Проф. д-р Р. Станчева е била член на Комисията за експертна оценка на задачи за държавния зрелостен изпит по български език и литература за учебната 2022/2023 и 2023/2024 г., на Националната комисия за ученическа олимпиада по БЕЛ за 11. – 12. клас, на журито на Олимпиадата по морфология на съвременния български език. Проф. д-р Св. Коева е била председател на журито за отборните състезания, а проф. д-р Р. Станчева – председател на журито за индивидуалните състезатели на Третата национална студентска олимпиада по езикова култура, организирана от Катедрата по български език на Факултета по славянски филологии при Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Доц. д-р М. Томов е бил член на експертните групи към Министерството на образованието и науката за експертиза на задачи за националното външно оценяване по български език и литература за 7. клас и за държавния зрелостен изпит по български език и литература в 12. клас. Доц. д-р Т. Александрова е била член на експертна група към Центъра за оценяване в предучилищното и училищното образование на Министерството на образованието и науката и на експертната група за експертиза на задачите за националното външно оценяване по български език и литература за 10. клас. Проф. д-р С. Колковска е участвала като експерт в Комисията за подготовка на тестовете за националното външно оценяване по български език и литература след 7. клас.

Проф. д-р Р. Станчева е провела обучение за автори на тестови задачи за държавния зрелостен изпит по български език и литература. Доц. д-р М. Томов е участвал в Кръглата маса „Образованието – ключ към историческата памет, родолюбието и просветеното общество“, организирана от Министерството на образованието и науката, и е бил лектор на майсторския клас към Журналистическата академия на Българското национално радио на тема „Проблеми на устната книжовна реч“. Проф. д-р Р. Станчева, проф. д-р Л. Антонова-Василева и доц. д-р Т. Александрова са извършвали консултантска дейност по Националната програма „Роден език и култура зад граница“ – 2022 г. (т. 7.2.3 от Модул 4) при разработване на модели на учебни програми по български език и литература за подпомагане на обучението, организирано в чужбина (Споразумение ДО1-247/15.11.2022 между Института за български език и Министерството на образованието и науката). Доц. д-р Г. Митринов е водил кандидатстудентски курс по български език и литература в Република Северна Македония по Националната програма „Роден език и култура зад граница“ на Министерството на външните работи и Министерството на образованието и науката. Проф. д-р Л. Антонова-Василева и доц. д-р Ил. Гаравалова са провели онлайн курсове по български език, история и култура за кандидат-студенти от български произход от Република Косово.

През 2023 г. 7 учени от Института са били оценители на проекти по конкурси към Фонд „Научни изследвания“ и към Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Югозападния университет „Неофит Рилски“ и Русенския университет „Ангел Кънчев“.

През 2023 г. сътрудници на Института са взели участие в управлението на научни учреждения, организации и висши училища и са участвали като експерти в комисии към държавни и правителствени институции, национални културни институции и др. Проф. д-р Св. Коева е член на Обществения съвет за развитие на висшето образование в Република България. Проф. д-р А. Кочева е член на Обществения съвет за работа с българите в чужбина към Вицепрезидента на Република България, на Консултативния съвет към Изпълнителната агенция за българите в чужбина и на Консултативния съвет на Фондация „Българска памет“. Доц. д-р Хр. Дейкова и проф. д-р Св. Коева са членове на Комисията за подбор на преподаватели по български език и литература в чуждестранни висши училища (лектори). Д-р Ив. Стоянова е член на Съвета за българския жестов език. Проф. д-р М. Китанова е председател на Националния комитет на славистите и е член на Президиума на Международния комитет на славистите. Проф. д.ф.н. А. Чолева-Димитрова, проф. д-р Л. Антонова-Василева и доц. д-р Л. Василева са членове на Научния съвет, а проф. д.ф.н. А. Чолева-Димитрова и проф. д-р А. Кочева са членове и на Управителния съвет на Македонския научен институт. Проф. д.ф.н. А. Чолева-Димитрова е член на Факултетния съвет на Правно-историческия факултет и председател на Управителния съвет на Научноизследователския център „Комуникационен център“ при Югозападния университет „Неофит Рилски“. Проф. д-р Я. Милтенов е бил член на Съвета за чуждестранна българистика към Управителния съвет на БАН, а доц. д-р Хр. Дейкова – член на Управителния съвет на Академичното сдружение „Бохемия клуб“.

През 2023 г. продължи активната дейност по проекта „Написаното остава. Пиши правилно!“. В помощ на обучението по български език чрез Образователната платформа на Института (<https://ibl.bas.bg/moodle/course/view.php?id=2%20>) се предоставя достъп до разнообразно образователно съдържание (диктовки, езикови изследователски задачи и др.), включително пряка работа с учители, ученици и студенти под формата на 8 ателиета и творчески работилници, проведени в рамките на различни инициативи:

На 4 май 2023 г. учени от Института за български език посетиха 21. средно училище „Христо Ботев“ в гр. София. С ученици от 11. и 12. клас бе проведена забавна образователна викторина по български език с въпроси в четири категории: граматика, фразеологизми, семантични отношения и правопис. Учените запознаха учениците и с огромното богатство от ресурси: речници, атласи, справочници, уроци, тестове, викторини, корпуси и много други, достъпни на страницата на Института.

По случай 24 май – Деня на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност, Институтът за български език традиционно подготви две диктовки с адаптирани текстове (откъси от словото на писателя Георги Господинов по случай 24 май и откъс от интервю с писателката Здравка Евтимова). Диктовките могат да бъдат изтеглени като звукови файлове, като към тях е приложен и текст с описание на възможни грешки. Диктовките са достъпни и в ютюб канала „Написаното остава. Пиши правилно!“ (<https://www.youtube.com/@user-kg3yk8un3r/videos>). В периода 1 – 31 май 2023 г. бяха получени 4889 снимки от 230 училища от 135 населени места – това е най-мощната кампания до момента.

На 8 май 2023 г. се проведе Петото състезание по компютърна лингвистика (<https://ibl.bas.bg/moodle/course/view.php?id=3>), в което участваха 69 ученици от 5. до 12. клас от 34 училища от 19 населени места из цяла България. Победителите в състезанието бяха определени от комисия, която включваше сътрудници към Института за български език

„Проф. Любомир Андрейчин“ и Института по математика и информатика при Българската академия на науките, както и членове на Националната комисия за организиране и провеждане на Ученическата олимпиада и Националното състезание по лингвистика. Бяха присъдени първа, втора и трета награда, както и поощрителни награди в две възрастови групи (от 5. до 8. клас и от 9. до 12. клас). Награждаването на победителите в състезанието се организира с подкрепата на Главна дирекция „Писмени преводи“ на Европейската комисия, а преди церемонията г-н Богомил Ковачев от Главна дирекция „Писмени преводи“ изнесе лекция на тема AI@DGT (Изкуственият интелект в ГД „Писмени преводи“).

Учени от Института за български език при Българската академия на науките взеха участие и в Софийския фестивал на науката от 11 до 14 май 2023 г., който се проведе в Зона „Откривател“, София Тех парк. През четирите дена на Фестивала шанда на Института за български език посетиха над 600 души. Институтът беше представен на Фестивала от общо около 20 учени. Учените бяха подготвили езикови задачи на таблети, илюстриращи най-общо начина на представяне на информацията в компютърната лингвистика, а също така и разнообразни задачи, свързани със семантиката и произхода на думите, правописа и граматиката.

На 1 юни 2023 г. учени от Института гостуваха на 35. средно езиково училище „Добри Войников“, гр. София, с викторина от 16 въпроса в четири категории: семантични отношения, граматика, правопис и фразеологизми. Състезаваха се три отбора, съставени от ученици от 10. клас. Публиката също се включи в четири игри, едната от които – програмирана онлайн.

Традиционно Институтът участва в организацията и провеждането на събитията за 26 септември – Европейския ден на езиците, заедно с Представителството на Европейската комисия в България и културните институти и посолствата на редица държави. През 2023 г. Институтът отново беше един от трите партньора на Генерална дирекция „Писмени преводи“ на Европейската комисия заедно с компанията „ВЕДЕНА – Информационни системи и решения“ ЕООД. Беше съставена онлайн игра „Открий богатството на европейските езици!“, в която можеха да се включат участници между 6 и 30 септември 2023 г. На 30 септември 2023 г. в рамките на Езиковия панаир учениците от Института също очакваха посетителите с езикови игри и изненади на площада пред Народния театър „Иван Вазов“, където се събраха на едно място осемнайсет езика, двайсет културни института, посолства и институции.

На 28 октомври 2023 г. по покана на Българското неделно училище „Св. св. Кирил и Методий“ в Атина, член на Асоциацията на българските училища в чужбина, доц. д-р К. Мичева-Пейчева от Секцията за история на българския език и гл. ас. д-р М. Тодорова от Секцията по компютърна лингвистика проведоха езикови игри с ученици от 1. до 6. клас. Инициативата бе част от празничната програма на училището по случай Деня на народните будители и честването на 20 години от създаването на училището. Децата участваха в специално разработени задачи, насочени към ученици в двуезична среда.

Учени от Института участваха при подготовката на ученици за участието им в ежегодния конкурс на Десетата научна сесия на Ученическия институт на Българската академия на науките, който се проведе на 2 декември 2023 г.: доц. д-р В. Мичева беше научен консултант на 2 проекта, единият от които получи първа награда в областта „Езикознание“ („Поглед към речевите тактики за изразяване на подбуда в българския и испанския език“, автор: Емилия Карамфилова – XI клас, Средно училище „Петко Рачов Славейков“, гр. Кърджали, научен ръководител: Антония Маровска), проф. д-р Д. Благоева беше консултант на научен проект, който получи първа награда в областта „Езикознание“ („Александър Теодоров-Балан и българското слово“, автори: Велислав Борисов и Катерина Прончева – XI клас,

Математическа гимназия „Акад. К. Попов“, гр. Пловдив, научен ръководител: Невена Ичевска), доц. д-р К. Мичева-Пейчева беше научен консултант на три проекта. Проф. д-р Е. Мирчева, доц. д-р Ил. Гаравалова и доц. д-р Хр. Дейкова участваха като рецензенти, а проф. д-р Св. Коева – като председател на Комисията по хуманитарни и обществени науки. Доц. д-р К. Мичева-Пейчева беше отличена с грамота за научен консултант.

На 24 ноември 2023 г. в рамките на училищен проект ученици от Средно училище „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Козлодуй, гостуваха в Института за български език. Гл. ас. д-р Ж. Златева и гл. ас. д-р М. Абаджиева изнесоха две лекции – за различните видове правила в българския книжовен език и за лексикалното богатство на българските диалекти, след което се проведе дискусия. На учениците беше предоставена подробна информация за ресурсите, които Институтът предлага в помощ на обучението по български език в училище. На срещата присъстваха проф. д-р Л. Антонова-Василева – директор на Института за български език, и доц. д-р Т. Александрова – ръководител на Секцията за съвременен български език.

1.5.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд „Научни изследвания“), програми, националната индустрия и пр. – до ТРИ най-значими проекта (заглавие на проекта, програма, по която се финансира, координатор и постигнати резултати)

През 2023 г. продължи работата по изграждане на **националната онлайн платформа за езикови ресурси**, свързани със задължителните книжовни норми за правопис, правоговор и граматика, **БЕРОН (Български езикови ресурси онлайн)**, която се разработва от екип на Института за български език съвместно с Института за информационни и комуникационни технологии при БАН под ръководството на проф. д-р Р. Станчева. Проектът се финансира от Министерството на образованието и науката (Постановление № 3 на Министерския съвет от 10.01.2020 г., изм. с Постановление № 71 на Министерския съвет от 05.03.2021 г. за създаване и функциониране на Механизъм за възлагането и изпълнението на научни консултации от БАН) (Споразумение Д01-300/17.12.2021 г. между Министерството на образованието и науката и Института за български език на БАН). Проектът БЕРОН е с изключително висока обществена значимост, тъй като е насочен към всички носители на българския език както у нас, така и в чужбина. Националната онлайн платформа за езикови ресурси с нормативен характер БЕРОН ще предоставя свободен, лесен и бърз достъп до надеждна, пълна и точна информация за правилата на българския книжовен правопис, граматика, пунктуация, правоговор, затова и реализацията на проекта е от първостепенно значение за усвояването и пълноценното функциониране на официалния език във всички сфери на комуникация и за стабилността на неговите норми.

През 2023 г. продължи подготовката на езиковото съдържание с нормативен характер за функциониране в динамична онлайн среда. Бяха отстранени несъответствия в базата от данни. Беше приложен модел за свързване в система от хипервръзки на основните елементи от съдържанието на официалния правописен речник: правилата и словника – от една страна, и словника и граматичното описание на думите – от друга. Беше представено съдържанието на Увода на „Официалния правописен речник на българския език“ в онлайн среда чрез система от връзки: от една страна – връзки между отделните му части, които осигуряват бърз достъп чрез организиране на частите в йерархизирани по-малки цялости; от друга страна – беше приложена система от връзки между отделни правила и конкретни лексеми, при които те

действат. Беше разработена и приложена система от т.нар. кратки правила (около 100) за групи лексеми с правописни и правоговорни особености. Беше разработен и приложен модел за представяне на съставните глаголни форми. Беше обогатена базата от данни с над 1 млн. съставни глаголни словоформи. Беше добавена метаезикова информация за оразличаване на омонимите в базата от данни. Беше тествано съответствието на генерирания ресурс „Правоговор“ и корекциите в ударението – главно при сложни думи. Беше направен подбор на езикови справки с оглед на представянето им в рубриката „Въпрос на деня“ на платформата. Беше разработена среда за тестване на лексемите в базата от данни.

През 2023 г. продължи работата по **Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“ (2022 – 2025)**, финансирана от Министерството на образованието и науката, с координатор от страна на Института за български език гл. ас. д-р М. Абаджиева. В рамките на Програмата учени от различни секции в Института работят по **4** научни задачи:

По задачата за създаване на библиографска платформа „Езиковедска българистика. Библиография на българската езиковедска литература“, с ръководител доц. д-р М. Томов, през 2023 г. е продължило проучването и анализирането на съществуващите библиографски практики, библиотечните и библиографските бази от данни у нас и в чужбина и софтуерните възможности с оглед на пригодността им спрямо изграждането на електронна база от данни от българска езиковедска литература. Набавен е действащият стандарт БДС за библиографско цитиране с цел разработване на единен формат за библиографско описание на различните видове публикации. Инсталиран е специализираният библиографски софтуер eVerbis на чешката фирма KP-Sys, като са направени пробни библиографски записи и е тествано успешното автоматично прехвърляне на библиографски записи от други славистични и международни библиографски бази от данни. По време на работно посещение във фирмата KP-Sys в гр. Пардубице, Чехия, е проведено начално обучение за локализация на софтуера на български език и работа с базата от данни. Разработена е анкета за проучване на информационните потребности на езиковедите с акцент върху чуждестранните българисти и е извършен анализ и статистическа обработка на данните от проведената анкета за проучване на информационните потребности на езиковедите. Издадена е една публикация и една е подготвена за печат.

По задачата „Дигитализиране на текстове и изследвания, свързани с историята на българския език“ с ръководител гл. ас. д-р М. Абаджиева са извършени различни дейности: на интернет страницата на Института вече е достъпен „Речник на книжовния български език на народна основа от XVII век (върху текст на Тихонравовия дамаскин)“; в рамките на модула „Острови“ на българската книжнина и език през Средновековието. Текстове и преводи“ са подготвени за включване в корпуса 17 текста от времевия период X – XIX в. Публикувани са три студии и осем статии, три статии са под печат. Изнесени са шест доклада на национални и международни научни форуми. Извършени са дейности за популяризиране на Програмата и засилване на връзките с българисти в чужбина: осъществена е командировка в Южна Бесарабия (Украйна) (21 – 30 май 2023 г.), където живее най-голямата българска диаспора – направена е презентация и е проведена викторина за деца „България и началото на славянската книжнина“, подготвена от учените от Секцията за история на българския език, изнесен е доклад на тема „Културният диалог България – Украйна през призмата на българското и славянското културно наследство“. На 19 юни 2023 г. в Института за български език се състоя семинар „Реминисценции от миналото на българите католици в с. Чопля, Румъния“ с гост-

лектори Илие-Каталин Григоре, Факултет по римокатолическа теология, Букурещки университет, и д-р Мариус Оанта. На 14 ноември 2023 г. в Богословския институт „Сан Томазо“ в Месина, Италия, в рамките на международен учебен семинар двама учени от екипа изнесоха публична лекция на тема „Ролята на католиците за българската култура“.

По задачата „Словник за българско-хърватски речник“ с ръководител проф. д-р Д. Благоева, която се реализира в сътрудничество със специалисти от Катедрата по славянско езикознание на Факултета по славянски филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, беше съставен български словник за буквите А, Б, В, Г, Д, Е, Ж, З, И, Й от лексикографите българисти, беше прегледана, допълнена и коригирана съставената част от словника от специалистите по хърватски език. Беше извършена обща научна и техническа редакция на съставената част от словника и бяха изнесени три доклада на национални и международни научни конференции. Подготвени са и шест публикации, три от които са публикувани, а три са приети за печат.

В рамките на работния пакет „Научни и научноприложни форуми“ проф. д-р Я. Милтенов подготви изложбата „Истории от глаголически времена“, която беше представена в градината „Кристал“ в столицата между 15 и 29 май 2023 г. със съдействието на дирекция „Култура“ при Столичната община. Изложбата е посветена на най-старите български ръкописи и на българската глаголическа писмена традиция във връзка с 1160-годишнината от създаването на азбуката от св. Константин-Кирил Философ. Целта на изложбата е да се покажат слабо познати аспекти на глаголическата писмена традиция и ролята на България за съхраняването и препредаването ѝ. През годината бяха извършени всички необходими дейности по осъществяване на изложбата – създаване на концепция, подбор на подходящи изображения, създаване на текстове, посветени на работата на средновековните преписвачи, създаването на ръкописни книги, едновременното използване на глаголица и кирилица, информация за показаните изображения и т.н.; превод на английски език (от външен изпълнител), оформление от художник (външен изпълнител); печат и експониране. Бяха изложени изображения с висока резолюция на глаголически ръкописи и епиграфски паметници, много от които не са били показвани пред широката общественост, а и пред научна аудитория. Снимковият материал е подбран по такъв начин, че да илюстрира непознати за обществеността страни от работата и на книжовниците, и на обикновени хора, владеещи писменото изразяване. Събитието беше широко отразено в различни медии, а проф. д-р Я. Милтенов лично представи изложбата в три предавания по БНР и Дарик радио, които проявиха специален интерес.

2. Резултати от научноизследователската дейност през 2023 г.

2.1. ЕДНО най-значимо научно постижение и съответната графична илюстрация към него с кратък подфигурен текст (графичната илюстрация се прилага)

Атанасова, Ат., Д. Благоева, Цв. Георгиева, В. Занев, Д. Колев, С. Колковска, Н. Костова, Св. Манова, Е. Петкова, Кр. Симеонова, М. Симеонова, В. Сумрова. *Речник на българския език. Т. 16 (С – системност)*. Главни редактори: Л. Крумова-Цветкова, Д. Благоева. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2023. 1210 с. ISBN 978-619-245-307-7.

Поредният том от многотомното академично издание „Речник на българския език“ обхваща първата част от лексиката с начална буква С и включва 4210 речникови статии. Представена е изчерпателна лексикографска информация за формите, семантиката,

стилистичните особености и сферата на употреба на думите от С до *системност*, за тяхната съчетаемост и участието им в съставни номинативни и терминологични единици, както и във фразеологизми. „Речникът на българския език“ е ценен лексикографски справочник за много широк кръг ползватели, както и източник на езиков материал за научни изследвания на българския език, за съпоставителни изследвания и за съставяне на различни видове други речници.

2.2. ЕДНО най-значимо научноприложно постижение и съответната графична илюстрация към него с кратък подфигурен текст (графичната илюстрация се прилага)

Изложбата „Истории от глаголически времена“, иницирана и подготвена от проф. д-р Я. Милтенев във връзка с 1160-годишнината от създаването на глаголицата от св. Константин-Кирил Философ, беше показана в София, градина „Кристал“, в периода 15 – 29.05.2023 г. Изложбата е разработена по Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“. Целта е да се покажат слабо познати аспекти на глаголическата писмена традиция и ролята на България за съхраняването и препредаването ѝ. Акцент в концепцията на изложбата е документирането на едновременното използване на глаголица и кирилица, което свидетелства за присъствието в образованието и на двете писмени системи. Изложбата допринася за популяризиране на българското културно наследство в различни области – артефакти (ръкописи, епиграфски паметници), ежедневен живот (ролята на книгата, въпроси около образованието и работата на книжовниците), език и литературни достижения на Златния век. Специално подготвен вариант на изложбата, включително олекотен файл, подходящ за прожекция, е предоставен на Държавния културен институт към МВНР за целите и нуждите на културната дипломатия и българските посолства.

3. Международно научно сътрудничество на звеното

Учените от Института за български език си сътрудничат с колеги от научни и образователни институции в славянските и в балканските страни, страните, в които са развити българистичните изследвания, както и в рамките на съвместни проекти с университети и научни центрове в Европа – Института по лингвистика „Й. Йордан – А. Росети“ при Румънската академия, Института по славистика при Полската академия на науките, Славянския институт на Чешката академия на науките, Карловия университет в Чехия, Института за компютърна лингвистика „А. Замполи“ към Националния съвет за научни изследвания в Италия, Германския изследователски център за изкуствен интелект (DFKI), Дъблинския градски университет, Института за езикова и речева обработка – Гърция, Университета на Страната на баските, Университета на Шефилд във Великобритания, Европейската асоциация за езикови ресурси, Университета в Месина, Италия, Норвежкия научно-технически университет в Трондхайм, Норвегия.

През 2023 г. завърши тригодишният международен проект „Общославянски лингвистичен атлас“ (2021 – 2023 г.) с партньори от всички държави със славянско население с представители в Международния комитет на славистите – общо 13 национални комисии. И през последната година от изпълнението на проекта усилията на екипа бяха насочени основно към подготовката на българския том 11 – „Степени родства“: нанасяне на допълнителен материал от другите национални комисии на 85 карти за българския том; редакционен преглед на обобщаващите морфонологични интерпретации на всички карти с особено внимание върху сводните карти за заемките; проверка на всички легенди, таблици, коментари и индекси към

картите и нанасяне на коригираните морфонологични транскрипции; съставяне на легенди и изчертаване на нови семантични карти и карти на заемките (10 карти); цялостна редакция на целия том – карти, коментари, таблици и индекси. Бяха съставени съдържание на тома и списък на съкращенията и беше подготвена анотация на тома. Томът беше окончателно комплектуван и приет за печат от Научния съвет. По темата на проекта са издадени две публикации, а три са под печат; изнесени са два доклада на международни форуми у нас.

3.1. Междуакадемично сътрудничество

Партньори в междуакадемичното сътрудничество на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ по двустранни спогодби на БАН са академиите на науките в славянските страни и в Румъния, както и Националният съвет за научни изследвания в Италия.

Полска академия на науките, Институт по славистика

През 2023 г. завърши работата по съвместния двугодишен проект с Института по славистика към ПАН на тема „Безеквивалентна фразеология в българския и полския език (лексикографски аспекти)“ (IC-PL/13/2022-2023). Беше извършена ексцерпция на полски фразеологичен материал от различни съвременни лексикографски източници и беше съставена картотека с над 400 полски фразеологични единици, за които липсва фразеологично съответствие в българския език. Извършени са наблюдения върху полските фразеологизми, които са безеквивалентни по отношение на българския език. Предложена е класификация на този тип фразеологични единици според равнището, на което се проявява безеквивалентността – референциално, структурно, конотативно. Публикувани са 4 научни разработки. Предаден е за печат в Издателството на БАН сборник „Фразеологични студии“.

През 2023 г. завърши работата по проекта „Към многоезичния речник на славянското езиковедско знание“. Беше завършена концепцията на речника и беше създадена частична схема на езиковедските термини на български език, която условно включва от три до шест равнища на обобщеност. Установени бяха полските съответствия – в базата iSybislaw – на избраните български термини. Съставени бяха българско-полски и полско-български списък на езиковедските термини (в двупосочните списъци има 275 единици на български и 228 единици на полски език без синонимите), както и описания на 84 термина – ключови думи. В системата iSybislaw са описани библиографските данни на 100 от най-новите български славистични изследвания. Речникът на ключовите думи на славянското езиковедско знание е попълнен с езиковедските термини на български език, присъстващи предимно в нововъведените изследвания. Към изработените материали по модела за речник и публикациите по проекта е предоставен свободен достъп в хранилищата за изследователски данни iReteslaw и RepOD.

Чешка академия на науките, Славянски институт

През 2023 г. беше възстановено научното сътрудничество със Славянския институт към Чешката академия на науките със съвместния двугодишен проект „Съвременните технологии и лексикографското наследство – теоретични и методологични аспекти на подготовката за изграждане на българско-чешка лексикографска база данни“ (IC-CZ/05/2023-2024). „Българско-чешкият речник“ (с автори Карел Хора и колектив) беше превърнат в подходящ за електронна обработка текстов формат и бяха обсъдени принципите и подходите за редактирането и формалното му унифициране. Съставена беше подробна библиография на публикуваните общи и специализирани чешко-български и българско-чешки речници, като бяха уточнени редица противоречиви данни, засягащи речниците от първата половина на

миналия век. Издирени и проучени бяха материали, имащи отношение към темата. Работата е докладвана на международна научна конференция.

Румънска академия, Институт за лингвистика „Й. Йордан – А. Росети“

През 2023 г. започна работата по съвместния тригодишен проект „Чуждите езикови влияния в историческото развитие на българския и на румънския език“ (2023 – 2025). Разработвани са проблеми на гръко-славянските взаимоотношения в преводната юридическа книжнина, обогатяването на речника с нови понятия и тяхното различно превеждане в различни юридически представители; проучвани са патеричните сборници и ценният лексикален материал в тях с оглед начина на превод и механизмите, съпровождащи адаптирането на реалии, чужди на българската действителност; събран е изворов материал от приписки и предисловия към трудове на старобългарски книжовници по темата за преводаческите теории и принципи; работено е върху изготвяне на словник на чуждата лексика от новобългарските одески дамаскини от XVII – XVIII в.; проучвани са чуждите думи в текста на апокрифни молитви от XV – XVII в., гръцкото и турското лексикално влияние в среднородопски възрожденски писмени паметници, както и румънската лексика в северните павликянски говори и преди всичко в словника на Е. Врайкова от района на Белене. Резултатите са представени в шест публикации – две студии и четири статии; изнесени са четири доклада.

През първата година от новия съвместен тригодишен проект „Европейски лингвистичен атлас“ (2023 – 2025) продължи работата на българския екип по картата Q1: 096 – *Названия на котка*, като е изработен окончателен вариант на легендата по материала за славянските, германските, романските и балканските езици и е създаден подробен план на коментара към картата. Направени са и допълнения към коментара на картата за ръж, която е под печат. Реализирани са две публикации по проекта и са изнесени три доклада на международни форуми. Членовете на българската комисия за ЕЛА са участвали в ежегодния семинар, проведен в рамките на конгресната програма на 10-ия конгрес на Международното общество по диалектология и лингвистична география, състоял се от 4 до 8 септември 2023 г. в Букурещ, Румъния. Проведено е теренно проучване в гр. Чиолпан, Румъния, където има заселени българи градинари. Извършена е и текуща работа в помощ на международния колектив на ЕЛА, свързана с предоставяне на данни за българския материал, както и диалектоложка и историческа интерпретация на материала.

Национален съвет за научни изследвания в Италия, Институт за компютърна лингвистика „А. Замполи“

През 2023 г. започна изпълнението на проекта „Оценка на уменията за четене и разбиране в начална училищна възраст в България и Италия“ (<https://dcl.bas.bg/literacy/>), в който участват Секцията по компютърна лингвистика от Института за български език и Институтът за компютърна лингвистика „А. Замполи“. Основна цел на проекта е да се повиши нивото на грамотност и способностите за четене и разбиране на децата в начален етап на обучение. За целта се провежда проучване за оценка на уменията за четене и способностите за разбиране на съдържанието на текста при деца в начална училищна възраст в България и в Италия. През 2023 г. бяха адаптирани съществуващите протоколи и софтуерни продукти за събиране и съхраняване на данни при четене на ученици в началните класове за двата езика. Бяха проучени европейското и българското законодателство за защита на личните данни и беше изготвен пакет от документи, необходими за експериментите. Бяха проектирани и

разработени сравними езикови материали и езикови задачи за оценка на уменията за четене и нивата на декодиране на информацията и разбиране на съдържанието при четене на ученици в началните класове за двата езика. Беше осъществено сътрудничество с 21. средно училище „Христо Ботев“ в гр. София за провеждане на експеримента с ученици от 2. до 5. клас. Резултатите са популяризирани в доклади на две конференции, една публична лекция и две публикации (една от които съвместна).

3.2. Международни проекти с външно финансиране

Проф. д-р Св. Коева и гл. ас. д-р В. Стефанова участваха в проекта FSTP AID 2030 – Artificial Intelligence Data Kit 2030, финансиран по проекта European Language Equality 2 LC-01884166 – 101075356 (ELE2) на Европейския съюз. Основният резултат от изпълнението на тримесечния проект е научният доклад AID 2030 – Artificial Intelligence Data Kit 2030 (https://european-language-equality.eu/wp-content/uploads/2023/06/ELE2_Project_Report_AID_2030.pdf).

През 2023 г. **четирима** чуждестранни учени – от Румъния и от Хърватия – са гостували в Института по съвместен проект и по Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“.

Участие в различни инициативи на Института (конференции и семинари) взеха изследователи от Германия (Саарландския университет, Клиника „Йозефинум“), Полша (Торунския университет „Николай Коперник“, Университета на Лодз), Румъния (Института за лингвистика „Й. Йордан – А. Росети“ при Румънската академия, Университета на Букурещ), Русия (Националният изследователски университет „Висше училище по икономика“, Института за лингвистични изследвания и Института по славянознание на Руската академия на науките), Словакия (Славистичния институт „Ян Станислав“ на Словашката академия на науките), Сърбия (Института за експериментална фонетика и говорна патология), Украйна (Одеския национален университет „Иля Мечников“), Хърватия (Института по хърватски език и езикознание), Швеция (Лундския университет).

Най-значим международен проект с участието на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ (с илюстрация и кратък текст под нея)

Международният изследователски проект **EUROJOS („Езиково-културната картина на славяните в съпоставителен аспект“)** се осъществява от 2009 г. под ръководството на проф. Й. Бартмински. Водещи организации са Университетът „Мария Кюри-Склодовска“ в Люблин, Полша, и Институтът по славистика към Полската академия на науките под патронажа на Комисията по етнолингвистика при Международния комитет на славистите. Целта е да се извършат паралелни семантични анализи на важни аксиологични понятия (концепти) върху материал от различни славянски езици и други „съседни“ европейски езици. Работи се по единна методология, предложена от проф. Й. Бартмински и прилагана от Люблинската етнолингвистична школа. Използването на един изследователски метод дава възможност за междуезикови и межкултурни сравнения и по този начин посочва приликите и разликите в картината на света, съдържаща се в описаните езици. Резултатите от сравнителните изследвания се публикуват в поредицата *Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sasiadów*, от който досега са излезли пет тома (<https://www.umcs.pl/pl/leksykon-aksjologiczny-slowian-i-ich-sasiadow,25895.htm>), като учените от Института за български език са участвали в

подготовката на три от тях – DOM (2015), PRACA (2016), WOLNOŚĆ (2019). В рамките на проекта **EUROJOS 2** българските учени са разработили шест студии – за концептите РОДИНА, НАРОД, СЕМЕЙСТВО (социални ценности), СПРАВЕДЛИВОСТ (морална ценност), ЗДРАВЕ (витална ценност) и ДУША (трансцендентна ценност), които предстои да бъдат включени в поредни томове на поредицата. В издаден през 2023 г. сборник са публикувани самостоятелно българските студии за посочените ключови концепти. Въз основа на данни от различни източници (синхронни, диахронни, фолклорни, журналистически, художествени текстове и анкетни материали) се очертават стереотипите на българина и езиковоспецифичните лексикализации на понятия, свързани с националния бит и култура.

Китанова, М., М. Витанова, В. Мичева, Й. Кирилова, К. Мичева-Пейчева, Цв. Ангелова. Асоциативният свят на българина. София, 2023, 165 с. – Дзяло, год. XI, 2023, бр. 25. ISSN 1314-9067.

https://www.abcdar.com/magazine/XXV/Dzl_2023_br25_05_Sbornik_Asociativniat_sviat_na_bulgariana.pdf

4. Участие на звеното в подготовката на специалисти: форми; сътрудничество с учебни заведения; външни заявители, включително от чужбина; анализ на състоянието, перспективи и препоръки

Институтът за български език е водещ център за изследвания в областта на българския език с дългогодишни традиции в обучението на докторанти. В Института се обучават редовни и задочни докторанти по докторските програми „Български език“ и „Общо и сравнително езиковедие“. През 2023 г. се е обучавал един докторант в редовна докторантура с ръководител проф. д-р Р. Станчева. През годината в Института са **защитени пет дисертации** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

9 хабилитирани учени от Института са участвали в **13** изпитни комисии в конкурси, обявени от Института за български език и Института за литература при Българската академия на науките, Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, а **12** учени са подготвили **7** рецензии и **18** становища по процедури за научни степени и академични длъжности (проведени в Института за български език при БАН, Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, Югозападния университет „Неофит Рилски“, Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“).

Учените от Института за български език преподават в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, Нов български университет и Медицинския университет – София. Изнесени са лекционни курсове и спецкурсове в бакалавърски и магистърски програми във висши учебни заведения в България (**565** часа в рамките на **13** лекционни курса, изнесени от **8** лектори; **60** часа в рамките на **1** спецкурс на **1** лектор) – проф. д.ф.н. М. Стаменов, проф. д.ф.н. А. Чолева-Димитрова, проф. д-р Св. Коева, проф. д-р Я. Милтенов, доц. д-р М. Томов, доц. д-р Цв. Димитрова, гл. ас. д-р М. Тодорова, гл. ас. д-р Св. Лесева, гл. ас. д-р Ат. Атанасова. Доц. д-р К. Кирилов е водил семинарни занятия по история на българския език, а М. Гарова – по практически чешки език в Софийския университет „Св. Климент Охридски“; гл. ас. д-р Н. Данчева – подготвителен курс по български език за чужденци, а гл. ас. д-р Хр. Кукова – занятия по български език за чужденци към Медицинския университет в София.

Проф. д-р Я. Милтенев е провел специализиран курс (30 часа) към Докторантското училище при БАН.

Гл. ас. д-р М. Михайлова-Паланска е лектор по български език в Университета „Ян Амос Коменски“ в Братислава, Словакия, гл. ас. д-р Н. Паскалев – в Букурещкия университет в Румъния, а гл. ас. д-р Р. Стоянова – в Белградския университет в Сърбия.

Проф. д-р М. Китанова, доц. д-р К. Мичева-Пейчева и гл. ас. д-р М. Тодорова са провели обучителен семинар на тема „Фразеологизмите – знаци на културната памет“ за учители по български език в неделните училища в Гърция (по покана на Културно-просветното дружество „Будители“ и Българското неделно училище „Св. св. Кирил и Методий“ в Атина).

5. Иновационна дейност на звеното и анализ на нейната ефективност

Научноизследователската дейност на Института е насочена към изучаването на българския език, който е неразривна част от националната идентичност. Иновационната дейност на Института е свързана с приложението на езиковите технологии в иновативни разработки и с развитието и прилагането на съвременни изследователски подходи и езикови технологии в обучението по български език – в рамките на договори по национални и международни проекти.

5.1. Осъществяване на съвместна иновационна дейност с външни организации и партньори, вкл. поръчана и договорирана с фирми от страната и чужбина

Няма.

5.2. Извършен трансфер на технологии и/или подготовка за трансфер на технологии по договор с фирми, данни за полученото срещу това заплащане; данни за реализираните икономически резултати във фирмите (работни места, печалба, производителност, дял от новите продукти в общия обем на продажбите и т.н.)

Няма.

6. Стопанска дейност на звеното

6.1. Осъществяване на съвместна стопанска дейност с външни организации и партньори (продукция, услуги и др., които не представляват научна дейност на звеното), вкл. поръчана и договорирана от фирми от страната и чужбина

Няма.

6.2. Отдаване под наем на помещения и материална база

Институтът за български език отдава под наем площ с общ размер 16,5 кв.м.

6.3. Сведения за друга стопанска дейност

Няма.

7. Кратък анализ на финансовото състояние на звеното за 2023 г.

Информацията е изготвена по данни, предоставени от главния счетоводител на Института за български език Мария Петрова.

Разпределената субсидия в началото на годината е 2 401 740 лв. Предоставената фактически субсидия е в размер на 2 404 723 лв. Увеличението е в резултат на изплатените средства за такса битови отпадъци за 2023 г. и сумите за подпомагане на учени, пострадали от военната инвазия в Украйна.

Утвърдената планова численост на персонала за 2023 г. е 81 щатни бройки, а

фактически заетите са средно 75, а средната годишна брутна работна заплата е 23 457 лв.

Субсидията е разпределена основно за следните разходи:

Компонент 1 – Заплати и осигурителни вноски – 1 998 852 лв.

Компонент 2 – Научен капацитет – 375 732 лв.

Компонент 3 – Средства за текуща издръжка – 14 271 лв.

В приоритетните и централизирани разходи от субсидия са включени и **8 234 лв.**, предназначени за стипендии (6 000 лв.) и издръжка на докторанти (2 234 лв.).

От сумата на субсидията са удържани 1 355 лв. за плащане за лицензиране на абонаментното право на ползване на софтуерни продукти от Microsoft. Плащанията се извършват от БАН.

Изразходваните средства за процедури (защита на научна степен) – 7 925 лв., и обезщетения по Кодекса на труда – 56 854 лв., се превеждат като трансфер от партията „Развитие“.

Бюджетната субсидия е изразходвана за заплати и осигурителни вноски на персонала по трудови правоотношения, стипендия на редовен докторант, обезщетения по КТ, провеждане на процедури по ЗРАС, заплащане на режийните разходи и неотложни ремонти. Към края на годината Институтът за български език няма неизплатени задължения към доставчици на стоки и услуги.

Приходите на Института са на обща стойност 11 111 лв. и са основно от собствени дейности.

През 2023 г. Институтът за български език е получил трансфери от сключени договори с Фонд „Научни изследвания“ за обща стойност 153 900 лв., както и 306 620 лв. по проекти с МОН. Общо получени трансфери – 460 520 лв.

Получени са вътрешни трансфери от БАН в размер на 38 750 лв., в т.ч.:

- 2 933,75 лв. по един проект ЕБР – Чехия, грантова схема I година;
- 9 600 лв. – модул „Постдокторанти“ за 2023 г.;
- 3 911,66 лв. – CNR – сътрудничество с Италия;
- 5 867,50 лв. – ЕБР – Полша, грантова схема II година;
- 756,80 лв. възстановен разход за ЕБР;
- 6 129,32 лв. възстановени разходи за аварийни ремонти;
- 4 750,98 лв. трансфер по РМС 495/20.07.2023 г. за стимулиране на публикационната дейност;
- 4 800 лв. – модул „Постдокторанти“ за 2024 г.

През 2023 г. ИБЕ е получил 192 997 лв. по международни проекти, финансирани от външни научни организации.

8. Издателската и информационната дейност на Института за български език за 2023 г.

Показателен за изследователската активност на учените от Института за български език е значителният брой научни и научнопопулярни публикации, излезли от печат през 2023 г. (255) и приети за печат (23).

Научната дейност на изследователите през 2023 г. беше отразена в значителен брой научни трудове: **203** научни публикации, от които **6** монографии, в това число **1** том на „Речник на българския език“, **105** публикации в издания, реферирани в Scopus, Web of Science и ERIH+: **39** са в Scopus и Web of Science (**2** – в категорията Q1, **7** – в категорията Q2, **7** – в категорията Q3, **15** – в категорията Q4), **66** – в издания в ERIH+; **19** са публикациите в издания,

които са част от профилирани бази от данни; **68** са публикациите в реферирани издания, които не са индексирани в Scopus, Web of Science, ERIH+ или други профилирани бази от данни, тематични сборници, включително сборници от международни и национални научни форуми. Регистрираните цитирания и рецензиите за трудове на членове на Института през годината са общо **679**, от които **94** цитирания в издания в Web of Science или Scopus и **527** – в други научни издания. Регистрирани са **58** цитирания на публикации на сътрудници на Института в дисертации и автореферати. Учени от Института са съставители и редактори на **15** издания, сред които **2** сборника от международна конференция, **2** тематични сборника, **10** броя на списания и поредици, **1** онлайн справочник.

Трите издания на Института за български език – списанията „Български език“ и „Балканско езикознание“ и годишникът „Известия на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ – се нареждат сред най-престижните и търсени издания по българско и балканско езикознание. В тях публикуват свои трудове не само учени от Института, но и специалисти от други научни центрове към Българската академия на науките, от много български университети, а също и учени от чужбина.

През 2023 г. сп. „Български език“ е издало пълното си течение от 4 книжки и едно Приложение. Книжките са тематично ориентирани. Кн. 1 е на тема „Въпроси на правописа на съвременния българския книжовен език“; кн. 2 включва статии, посветени на фразеологията и лексикографията; кн. 3 публикува материали от областта на диахронните изследвания на българския език, а кн. 4 включва статии както по въпроси на историята на българския език и неговите диалекти, така и посветени на лингвистичната прагматика. Приложението за 2023 г. обхваща рецензирани доклади от Деветия форум „Българска граматика“ на тема „Учението за частите на речта – традиция и перспективи“. В него са включени 22 статии и два материала, посветени на проф. д.ф.н. Иван Куцаров. През 2023 г. са публикувани общо 44 научни статии и студии, 8 рецензии за научни книги, 4 хроники и 3 материала в рубриката „Годишнини и юбилеи“. Редовно се поддържа традиционната рубрика „Езикова култура“. Списанието се реферира в ERIH+ и в CEEOL, а от тази година – и в Slavic Humanities Index. Списанието спечели финансиране по конкурса „Българска научна периодика 2024“ на Фонд „Научни изследвания“.

През 2023 г. беше подготвен и издаден том 62 (общо 200 страници) на списание „Балканско езикознание“, който съдържа общо 12 оригинални научни статии, 2 рецензии и 2 хроники, като втора книжка е посветена на 1160-ата годишнина от създаването на глаголическата писменост. Голяма част от авторите в тома са представители на европейски страни – Хърватия, Германия, Русия, Италия, Албания, Косово, а българските – на различни научни институции в страната. Петима от авторите в този том публикуват за пръв път в списанието. Има трима млади учени и докторанти. През 2023 г. са привлечени към списанието нови рецензенти от страната и чужбина, представители на престижни научни организации в България, Европа и Америка. Списанието е включено в следните бази от данни: ANVUR, BRILL, ERIH Plus, L'Année philologique, MIAR, ProQuest, EBSCO Host, CEEOL (от 2020 г.), а в SCOPUS има импакт ранг (SJR) от 0.101 (Q4). Списанието спечели финансиране по конкурса „Българска научна периодика 2024“ на Фонд „Научни изследвания“.

През годината излезе от печат том XXXVI (общо 330 печатни страници) на годишника „Известия на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, който съдържа 10 студии с автори от Института за български език, Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, Института за лингвистични изследвания и езикови технологии към Саарландския университет, Лодзкия университет. Електронно са публикувани стари броеве на

годишника от периода 1951 – 1985 г. – 1968, том XVI, 1970, том XIX. Изданието се индексира и реферира в СЕЕОЛ и РИНЦ. Реферира се в Директорията за свободен достъп до научни ресурси (ROAD), Академичния индекс за ресурси (ResearchBib), а от 2023 г. – и в Slavic Humanities Index. От края на 2023 г. е включено и в ERIH+. През годината е направена ръчна регистрация в Гугъл наука и според статистиката към 13.11.2023 г. списанието има 776 позовавания, h-индекс 11 и i10-индекс 14. Изданието спечели финансиране за издаването на следващия том в конкурса „Българска научна периодика 2024“ на Фонд „Научни изследвания“.

Интернет страниците на списание „Български език“ (<https://www.balgarskiezik.eu/>) и на „Известията на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин““ (<https://ibl.bas.bg/izvestiya/bg/>) предоставят достъп не само до съдържанието, но и до публикуваните през годината студии и статии, както и до публикациите от предходни броеве. Сборниците с доклади от ежегодната Международна годишна конференция на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ също са свободно достъпни онлайн, на страницата на Института, и се реферират в СЕЕОЛ.

През изтеклата година беше извършена проверка на 10% от библиотечния фонд на Института за български език (8% – основен фонд, 2% – старопечатни издания). Направена е сверка „де визу“ на фонда от периодичните издания с регистрационните картони на списания и периодични сборници. Фондът е нараснал с **229** библиотечни единици (книги – **91**, периодични издания – **138**). Броят на текущите периодични издания (заглавия) е **44**. Посещенията през годината са **431**, ползвани библиотечни документи (томове) – **4 168**.

Висока оценка заслужават усилията на учените от Института за български език за разпространяване и популяризиране на резултатите от научната дейност както в академичните среди, така и сред по-широки кръгове от обществото. През 2023 г. **41** сътрудници на Института са участвали общо в **51** международни и национални конференции, на които са изнесли **119** доклада.

През 2023 г. Институтът за български език беше организатор и съорганизатор на **4** национални (от които **1** с международно участие) и на **1** международен научен форум.

На 23 и 24 февруари 2023 в гр. Копривщица се проведе Националната научна конференция „Найден Геров и духовните измерения на Българското възраждане“, посветена на 200-годишнината от рождението на Найден Геров. Съорганизатори на конференцията бяха Дирекцията на музеите в гр. Копривщица, Институтът за исторически изследвания и Институтът за български език при БАН. Участие взеха учени от Института за исторически изследвания, Института за български език, Института за литература и Научния архив на БАН, както и представители на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и на музеи в страната (Копривщица, Карлово, Габрово, Панагюрище и др.). Докладите от конференцията са публикувани в сборник.

Традиционната Международна годишна конференция на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ се проведе на 15 и 16 май 2023 г. В нея взеха участие учени от България, Дания, Полша, Румъния, Словакия, Русия, Украйна (<https://ibl.bas.bg/confib12023/>). Бяха изнесени 38 доклада, които бяха публикувани в сборник: Доклади от Международната годишна конференция на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ (София, 2023). София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2023. ISSN 2683-118X. Форумът получи финансовата подкрепа на Фонд „Научни изследвания“ по Процедурата за подкрепа на международни научни форуми, провеждани в Република България. Сборникът с рецензираните доклади от конференцията е включен в СЕЕОЛ, а от 2023 г. е рефериран и в

ERIN+.

Десетото юбилейно издание на Форума „Българска граматика“ на тема „Феноменът устна реч“ се проведе на 20 и 21 октомври 2023 г. Форумът бе организиран от Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при Българската академия на науките и Катедрата по български език на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ и бе посветен на един от най-големите български езиковеди на нашето съвремие – чл.-кор. проф. д-р Тодор Бояджиев. Във форума взеха участие над 70 учени от над 15 водещи научни центъра от България, Германия, Русия, Сърбия, Украйна и Швеция.

Осмият форум „Изследователски подходи в обучението по български език“ се проведе на 1 ноември 2023 г. Изследователи от Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ и Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и преподаватели от Природо-математическата гимназия „Акад. Сергей Корольов“ в гр. Благоевград и 125. средно училище „Боян Пенев“ в гр. София изнесоха доклади по проблеми, свързани с пресечните точки между науката за езика и обучението по български език.

На Пролетния лингвистичен семинар Синиша Руняич от Института за хърватски език и езикознание при Хърватската академия на науките и изкуствата изнесе лекция на тема *From an enormous Excel sheet with 24000 Croatian verbs to the newest idea about creating a comprehensive resource with max. 1000 Croatian verbs with semantic roles attached* на 25 май 2023 г. В рамките на Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“ на 19 юни 2023 г. Илие-Каталин Григоре от Факултета по римокатолическа теология на Букурещкия университет и д-р Мариус Оанта изнесоха лекция върху адаптивните механизми на групите, идентифицирани под етикета „павликяни“, през цялата им няколковековна история, еволюцията на различните форми на проявление и организация на общността, които могат да бъдат извлечени от съществуващи исторически източници.

18 учени са били членове на организационни и програмни комитети на **8** научни форума у нас и в чужбина: Международната годишна конференция на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“; Десетия форум „Българска граматика“; Осмия форум „Изследователски подходи в обучението по български език“; Лингвистичния семинар на Института за български език; the 12th Global Wordnet Conference 2023; the 19th Multiword Expressions Workshop 2023; ELEX 2023: Electronic Lexicography in the 21st Century; Workshop on Computational Terminology in NLP and Translation Studies within RANLP.

Публичните изяви в печатните и електронните медии, включващи и редовни коментари по езикови въпроси, са важни за популяризиране на резултатите от дейността на Института. През 2023 г. учените от Института са публикували **52** научнопопулярни статии и имат над **100** обществени и медийни изяви (интервюта, участия в телевизионни и радиопредавания, публични лекции и др.), в това число за Българската телеграфна агенция и по Българската национална телевизия (предавания по БНТ1 и БНТ2) и Българското национално радио – Радио България, Радио София, Радио Благоевград, Радио Бургас, Радио Видин, Радио Шумен, Дарик радио, радио „Фокус“, Нова телевизия, БТВ, „България он Еър“, ТВ СКАТ, агенция „Фокус“, във вестниците „Аз-буки“, „Телеграф“, „Стандарт“, „24 часа“, „Трета възраст“, „Троян 21“, както и в информационни сайтове и подкастове. В резултат на медийните изяви на учените Институтът активно присъства в публичното пространство.

За популяризиране на научните резултати и на езиковите ресурси, създавани в Института, през 2023 г. са изнесени публични лекции у нас и в чужбина: в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Югозападния университет „Неофит Рилски“,

Университета по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ), както и на семинар на майсторския клас към Журналистическата академия на БНР, на събития на Съюза на тракийските дружества в България в гр. София, в рамките на Кръглата маса „Образованието – ключ към историческата памет, родолюбието и просветеното общество“, организирана от Министерството на образованието и науката, пред българската диаспора в Южна Бесарабия, в Богословския институт „Сан Томазо“ в Месина, Италия, както и в рамките на „Мета-Форум 2023“. Показателен е стремежът на учените да публикуват свои разработки в интернет и да осигуряват онлайн достъп до създадени от тях езикови ресурси, което дава възможност на повече хора (вкл. неспециалисти) да се запознаят с тях и да ги използват.

9. Информация за Научния съвет на звеното

Прилага се.

10. Копие от Правилника за работа в звеното

http://ibl.bas.bg/wp-content/uploads/2014/09/Pravilnik_za_ustroystvoto_i_deynostta_IBE.pdf

Приложения към Годишния отчет на Института за български език за 2023 г.:

Препис-извлечение на Протокол от заседанието на Общото събрание и Научния съвет на Института за приемане на отчета.

Списък с излезлите от печат публикации през 2023 г., генериран от системата SONIX.

Списък на цитатите за 2023 г., генериран от системата SONIX.

Списък анекс на публикации и цитати за 2022 г. – допълнение, и информация по т. 3.16 от Критерий 3 по К2, съответно:

Списък с добавени публикации за 2022 г. (с отбелязан статус на изданията)

Списък с добавени цитати в издания в WoS и Scopus за 2022 г.

Списък с добавени цитати в други научни издания за 2022 г.

Информация по т. 3.16 от Критерий 3 по К2.

Илюстративен материал (илюстрации и пояснителен текст).

Информация за Научния съвет на звеното – справка за състава по т. 9 и информация за дейността.

Пълният вариант на Отчета на Института за български език за 2023 г. е достъпен на: <https://ibl.bas.bg/informatsiya/dokumenti/>.

26.01.2024 г.

Проф. д-р Лучия Антонова-Василева, директор на
Института за български език